

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-123-и
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри
Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи доктории Сафарзода Моҳира Амралӣ
дар мавзӯи «Нақши телевизион ва сомонаҳои интернетӣ дар ташаккули
имиҷи Тоҷикистон» аз рӯйи ихтисоси 6.2.22. Рӯзноманигорӣ (Душанбе,
2026. -68 саҳ.)

Автореферати диссертатсияи Сафарзода М.А. ба мавзӯи мубрам ва аз ҷиҳати илмӣ камомӯхташудаи замони муосир – нақши воситаҳои ахбори омма, махсусан телевизион ва сомонаҳои интернетӣ, дар ташаккули имиҷи Ҷумҳурии Тоҷикистон – бахшида шудааст. Муаллиф дар ин таҳқиқот мавзӯро аз паҳлӯҳои гуногун – таърихӣ, назариявӣ, ҳуқуқӣ, сиёсӣ ва журналистикӣ – мавриди баррасӣ қарор дода, талош намудааст, ки нақши телевизион ва интернетро дар раванди имиҷсозии кишвар ҳамаҷониба таҳлил намояд.

Тавре ки дар муқаддима ва бобҳои автореферат омадааст, мавзӯи интиҳобшуда аз сабаби ҷаҳонишавии иттилоот, афзоиши рақобати байни кишварҳо дар муаррифии симои худ ва нақши муҳими ВАО дар ин раванд, аз аҳамияти махсус бархӯрдор мебошад. Муаллиф ба хулосае омадааст, ки имиҷи мусбати давлат на танҳо воситаи муаррифии дастовардҳо, балки омили муҳими нуфузи байналмилалӣ ва устувории сиёсии он мебошад.

Мундариҷа ва сохтори автореферат. Автореферат аз муқаддима, тавсифи умумии таҳқиқ, панҷ боби асосии диссертатсия, хулоса, тавсияҳо ва рӯйхати интишороти муаллиф иборат аст. Сохтори автореферат мантиқан дуруст ва мувофиқи ҳадафҳои таҳқиқ тартиб дода шудааст.

Дар муқаддима мубрамият, дараҷаи омӯзиш, ҳадаф ва вазифаҳо, объект ва мавзӯ, асосҳои назарӣ, наwgонии илмӣ ва арзиши амалии таҳқиқ ба таври возеҳ баён гардидаанд.

Боби якум ба заминаҳои таърихӣ ва назариявии имиҷ ва имиҷсозӣ бахшида шуда, дар он муаллиф нишон додааст, ки унсурҳои имиҷсозӣ аз асарҳои мутафаккирони қадим, аз ҷумла Фирдавсӣ, Низомулмулк, Кайковус ва дигарон сарчашма мегиранд. Ин баҳс барои фаҳмиши фарҳангии имиҷсозӣ дар заминаи тоҷик муҳим арзёбӣ мешавад.

Боби дуюм ба ташаккули асосҳои сиёсӣ-ҳуқуқии имиҷ дар Тоҷикистон равона шуда, дар он муаллиф вижагиҳои асосии имиҷи давлат ва заминаҳои ҳуқуқии он, аз ҷумла санадҳои меъёрию ҳуқуқии мавҷударо мавриди таҳлил қарор додааст. Ин бахш аз ҷиҳати ҳуқуқӣ хеле муфид буда, нишон медиҳад, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон барои имиҷсозӣ заминаҳои мустаҳками ҳуқуқӣ фароҳам овардааст.

Боби сеюм ба масъалаи сулҳи тоҷикон, ташаббусҳои байналмилалӣи Тоҷикистон (махсусан дар соҳаи об) ва сохтмони НБО «Роғун» бахшида шудааст. Ин боб нишон медиҳад, ки сулҳ, ташаббускорӣ ва бунёдкорӣ чӣ гуна тавассути телевизион ва интернет ба унсурҳои асосии имиджи Тоҷикистон табдил ёфтаанд. Муаллиф дуруст қайд мекунад, ки ин воқеаҳо дар ташаккули имиджи мусбати кишвар дар сатҳи байналмилалӣ нақши калидӣ доранд.

Боби чорум ба ташаккули имиджи Тоҷикистон дар телевизион ва сомонаҳои интернетӣ равона шуда, дар он фаъолияти шабакаҳои телевизионии «Тоҷикистон», «Ҷаҳоннамо», «Варзиш», «Сайёҳӣ ва ҳунари мардумӣ», инчунин сомонаҳои иттилоотии «Ховар» ва «Азия-Плюс» таҳлил шудаанд. Ин бахш хеле ҷузъиёти буда, муаллиф на танҳо барномаҳо ва маводҳоро тавсиф мекунад, балки самаранокии онҳоро дар муаррифии кишвар низ арзёбӣ менамояд.

Боби панҷум ба жанрҳои публицистӣ ва тарзи истифодаи онҳо дар инъикоси воқеиятҳои имиджсоз бахшида шудааст. Муаллиф нишон медиҳад, ки жанрҳои хабарӣ, таҳлилӣ ва публицистия бадеӣ ҳар кадом дар ташаккули имидж нақши хоса доранд ва моҳирона истифодаи онҳо таъсирнокии маводҳоро афзоиш медиҳад.

Хулоса ва тавсияҳо аз дастовардҳои муҳимтарини таҳқиқ буда, дар онҳо натиҷаҳои асосӣ ҷамъбаст ва роҳҳои амалисозии онҳо пешниҳод шудааст.

Навгони илмӣ ва саҳми муаллиф. Навгони илмӣи автореферат дар он аст, ки:

- бори аввал дар илми журналистикаи тоҷик нақши телевизион ва сомонаҳои интернетӣ дар ташаккули имиджи Тоҷикистон ҳамчун як мавзӯи мустақили илмӣ таҳқиқ шудааст;
- заминаҳои таърихӣ, назариявӣ ва ҳуқуқии имиджсозӣ дар Тоҷикистон муайян карда шудаанд;
- таҳлили муқоисавии маводди телевизионӣ ва интернетӣ дар кишварҳои ИДМ анҷом дода шудааст;
- имконоти жанрӣ дар инъикоси воқеиятҳои имиджсоз ба таври муфассал баррасӣ гардидааст;
- нақши Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳамчун меҳвари асосии ташаккули имиджи кишвар асоснок карда шудааст.

Ин нуктаҳо шаҳодат медиҳанд, ки муаллиф ба масъалаи илмӣ бо тарзи нав муносибат карда, ба доираи донишҳои мавҷуда саҳми арзанда гузоштааст.

Арзиши назарӣ ва амалии таҳқиқ. Арзиши назарии таҳқиқ дар он аст, ки он ба рушди илми журналистика, бахусус самти имиджология, мусоидат мекунад. Муаллиф мафҳумҳои асосии имидж, имиджсозӣ, брендинг, PR ва ғайраро муайян карда, онҳоро дар заминаи Тоҷикистон татбиқ намудааст.

Арзиши амалии таҳқиқ низ назаррас аст:

- хулосаву пешниҳодоти муаллиф метавонад дар таҳияи концепсияи имичи Тоҷикистон, тақмили фаъолияти ВАО, тайёр кардани мутахассисони соҳаи журналистика ва муносибат бо ҷомеа истифода шавад;

- тавсияҳои пешниҳодшуда, ба монанди таъсиси ниҳоди махсуси имичсозӣ, ҷорӣ намудани фанни «ВАО ва имичи давлат» дар барномаҳои таълимӣ ва тайёр кардани кадрҳои ихтисосӣ дар ин самт, аз аҳамияти калон бархӯрдоранд.

Нуктаҳои қобили дастгирӣ. Аз нуктаҳои муҳимтарини автореферат ки ба таври мусбат арзёбӣ мешаванд, инҳоро метавон қайд кард:

1. Вусъати таҳқиқот – муаллиф мавзӯро аз ҳама ҷониб омӯхта, ба таърих, назария, ҳуқуқ, сиёсат, журналистика ва технологияи иттилоотӣ рӯ овардааст.

2. Истифодаи сарчашмаҳои васеъ – дар автореферат ба осори мутафаккирони тоҷик, олимони хориҷӣ ва ватанӣ, инчунин санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ ва маводди амалӣ ишора шудааст.

3. Тарзи пешниҳоди мавод – мавод мантиқан ҷойгир карда шуда, бобҳо якдигарро пурра мекунанд.

4. Хулосаҳои асоснок – натиҷаҳои бадастомада аз таҳлили амиқи мавод ва мисолҳои мушаххас бармеоянд.

5. Аҳамияти амалӣ – тавсияҳои муаллиф воқеӣ ва қобили амалисозиянд, ки барои сиёсати иттилоотӣ ва имичии Тоҷикистон судманд мебошанд.

Пешниҳо барои мукамалнамоӣ. Бо вучуди ҷанбаҳои мусбати зиёди автореферат, баъзе мушоҳидаҳо ва пешниҳодоти зеринро баён кардан бамаврид аст:

1. Муаллиф дар боби чорум фаъолияти шабакаҳои телевизионии гуногунро таҳлил карда, аммо таносуб ва ҳамкории онҳоро дар раванди имичсозӣ камтар баррасӣ намудааст. Пешниҳод мешавад, ки дар рӯзи ҳимоя оид ба ин масъала муаллиф иттилои комил пешниҳод намояд.

2. Дар хулоса ва тавсияҳо таъкид шудааст, ки дар сомонаҳои интернетии кишварҳои ИДМ мавод дар бораи Тоҷикистон кам аст, аммо роҳҳои аниқи бартарафсозии ин камбудӣ пешниҳод нашудааст. Муаллиф дар рӯзи ҳимоя стратегияи мушаххаси ҳамкорӣ бо расонаҳои хориҷиро пешниҳод намояд, ба маҷсад мувофиқ аст.

Маврид ба зикри хос аст, ки камбудии зикршуда ҷузъӣ буда, мазмуну сифати таҳқиқоти диссертатсионӣ, аҳамияти илмӣ ва арзиши амалии онро паст намегардонанд.

Муаллиф аз рӯйи мавзӯи диссертатсия 30 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 16 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 1 монография ба таъб расонидааст. Ин нишон медиҳад, ки муҳтавои асосии диссертатсия дар нашриҳои илмӣ ба таври кофӣ инъикос ёфтааст.

Муаллиф дар конфронсҳои байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ васеъ ширкат варзида, андешаҳои худро пешниҳод кардааст, ки ин ба такмили кор ва возеҳии он мусоидат намудааст.

Хулосаи нисой. Автореферати диссертатсияи Сафарзода Моҳира Амиралӣ дар мавзӯи «Нақши телевизион ва сомонаҳои интернетӣ дар ташаккули имичи Тоҷикистон» як таҳқиқоти пурмазмун, асоснок ва аз ҷиҳати илмӣ баландсифат мебошад. Он ба талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 6.2.22. Рӯзноманигорӣ пурра ҷавобгӯ мебошад.

Дар асоси нуктаҳои зерин ба хулоса меоям, ки муаллиф ҳадафҳои таҳқиқро ба даст оварда, вазифаҳои гузошташударо иҷро карда ва саҳми назаррас дар рушди илми журналистикаи тоҷик гузоштааст.

Муаллифи диссертатсия Сафарзода Моҳира Амиралӣ барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 6.2.22. Рӯзноманигорӣ сазовор мебошад.

Тақриздиханда:

муовини директори Институти давлат ва ҳукуки Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор

Сангинзода Д.Ш.

Имзои Д.Ш. Сангинзодаро тасдиқ мекунам:
Нозири калони кадрҳои Институти давлат ва ҳукуки АМИТ

Давлатмуродзода Б.Д.

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон,
734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 19;
тел./ fax 8(992)37 221-65-72; 221-65-85,
почтаи электронӣ: idh@amit.tj,
сомонаи интернетӣ: www. idhamit.tj

11-сентябри соли 2026.